

Univerzita Karlova v Praze
Filosofická fakulta
Ústav Blízkého východu a Afriky

Oponentský posudek na **bakalářskou práci**

Zuzana Kováčiková: Wahhábistická / saláfistická rétorika v oblasti severního Kaukazu

vedoucí práce: Dr. Pavel Ťupek

Autorka se ve své bakalářské práci zabývá ideovými kořeny severokavkazského salafismu. Analýzu tohoto problému provedla ve třech kapitolách, které se zabývají (1) historií salafismu na Kavkaze (včetně hlavních ideologů A. Astemirovova, M. Udugovova a S. Burjatského), (2) hlavními náboženskými tématy Kavkazského emirátu a nejdůležitějšími náboženskými autoritami a (3) nejnovější situací Kavkazského emirátu a nadmíru zajímavým soupeřením al-Qáidy s Islámským státem. Práce ukazuje, že byť kavkazský případ vykazuje co do rétoriky podobné rysy a zabývá se obdobnými tématy (džihád, takfír, tawhíd, istišhád, náboženské menšiny, morálka, atp.) jako jiná džihádistická hnutí, přejímá zároveň často protichůdná stanoviska různých náboženských autorit, v posledních letech převážně z arabského světa, což ve výsledku vede ke spíše chaotickému ideovému obrazu. Práce je zcela nepochybně vypracována na velmi aktuální a nosné téma – otázky šíření a vy/zneužívání saláfistické rétoriky jsou a ještě nějakou dobu budou velmi důležité. V tomto případě je zapotřebí ocenit i to, že práce se zabývá oblastí, jíž se zpravidla věnuje daleko méně pozornosti než jiným regionům.

Co se týče výběru zdrojů, je nutné vyzdvihnout fakt, že autorka do velké míry pracovala s primárními, ruskojazyčnými zdroji. Vedle toho autorka využila snad všechny existující zdroje k problematice (doporučit její pozornosti by se dal snad ještě např. R. Schaefer, *The Insurgency in Chechnya and the North Caucasus: From Gazavat to Jihad*, Praeger Security International, 2011). Vhodné by možná také bylo užití obecnějších prací k salafismu a jeho rétorice i východiskům (např. Q. Wiktorowicz, „Anatomy of the Salafi Movement“, *Studies in Conflict and Terrorism*, 2006; atp.) či zkoumanému regionu, které by práci pomohly zasadit do pevnějšího kontextu. Za drobnější vadu rovněž považuji to, že ne všechny zdroje z bibliografie se objevují v poznámkách pod čarou (např. Mendel, *Džihád*).

Vzhledem k jazyku práce nejsem schopen vynést jednoznačný soud, ale pokud mohu soudit, práce je psána jasným stylem a žádných závažnějších prohřešků (s výjimkou drobných překlepů typu „...že v podpora saláfizmu...“ (s. 17); „...sa va vo ... hnutí...“ (s. 20); „...sústředil sa iba ozbrojené zložky“ (s. 21); „Qajjim ibn al-Džawzija“ (s. 29)) jsem si nevšiml. Práce obsahuje všechny formální aspekty, včetně klíčových slov, anglického i českého abstraktu, poznámek pod čarou a bibliografického souhrnu. Autorka prokázala svoji skvělou obeznámenost s problematikou, daným regionem i islámskou terminologií a troufám si říct i velmi jasnou schopnost analýzy a vnímání širších souvislostí. Velmi bych se přimlouval, aby se autorka svou práci po náležitých úpravách pokusila vydat v podobě časopiseckého článku.

Možné náměty k obhajobě:

- na s. 38 autorka zmiňuje, že kavkazské weby často obsahují prostě překlady z arabštiny a angličtiny. Vedle těchto jazyků zmiňuje ještě turečtinu. O tureckých vlivech se ale myslím na jiných místech nezmiňuje. Jaké tedy jsou?
- domnívá se autorka, že ona protichůdnost v názorech je typickým rysem pouze kavkazského případu, nebo to, že saláfistí duchovní formulují často protichůdná stanoviska (do té míry, že často zpochybňují právo druhého řadit se do saláfistického proudu), platí i v jiných případech? A pokud ano, proč když všechny saláfity spojuje stejná *aqida* a *manhadž*, jejich aplikace se tolik liší a při odkazování na stejné autority (Ibn Hanbal, Ibn Tadjmíja, Abdalwahháb) dospívají k ospravedlnění zcela protichůdných pozic?

Práce zcela jednoznačně **splňuje** požadavky kladené na bakalářskou práci. Považuji ji za velmi nadstandardně zpracovanou a jako takovou ji **doporučuji** k obhajobě a navrhuji klasifikaci **výborně**.

V Praze dne 3. září 2015

Mgr. Ondřej Beránek, Ph.D.